॥ इन्द्र उवाच ॥ अस्माभिर्निन्दितावेतौ भवेतां सोमपौ कथं । देवैर्न संमितावेतौ तस्मान्मैवं वदस्व नः ।
अश्विभ्यां सह नेच्छाम सोमं पातुं महाव्रत । यदन्यद्वक्ष्यसे विप्र तत् करिष्याम ते वचः ।
॥ च्यवन उवाच ॥ पिबेतामश्विनौ सोमं भवद्भिः सहितावुभौ । उभावेतावपि सुरौ सूर्य्यपुत्रौ सुरेश्वर ।
क्रियतां मद्वचो देवा यथा वै समुदाहृतं । एतद्वः कुर्व्वतां श्रेयो भवेन्नैतदकुर्व्वतां । ७११
॥ इन्द्र उवाच ॥ अश्विभ्यां सह सोमं वै न पास्यामि द्विजोत्तम । पिबन्त्वन्ये यथाकामं नाहं पातुं निहोत्सहे ।
॥ च्यवन उवाच ॥ न चेत् करिष्यसि वचो मयोक्तं बलसूदन । मया प्रमथितः सद्यः सोमं पास्यसि वै मखे ।
॥ वायुरुवाच ॥ ततः कर्म्म समारब्धं हिताय सहसाऽश्विनोः । च्यवनेन ततो मन्त्रैरभिभूताः सुराऽभवन् ।
तत्तु कर्म्म समारब्धं दृष्ट्वेन्द्रः क्रोधमूर्च्छितः । उद्यम्य विपुलं शैलं च्यवनं समुपाद्रवत् ।
तथा वज्रेण भगवानमर्षाकुललोचनः । तमापतन्तं दृष्ट्वैव च्यवनस्तपसाऽन्वितः । ७१५
अद्भिः सिक्ताऽस्तम्भयत्तं सवज्रं सहपर्व्वतं । अथेन्द्रस्य महाघोरं सोऽसृजच्छत्रुमेव हि ।
मदं नामाकृतिमयं व्यादितास्यं महामुनिः । तस्य दन्तसहस्रन्तु बभूव शतयोजनं ।
द्वियोजनशतास्तस्य दंष्ट्राः परमदारुणाः । हनुस्तस्याविशद्भूमावेका चास्याविशद्दिवं ।
जिह्वामूलाश्रितास्तस्य सर्व्वे देवाः सवासवाः । तिमेरास्यमनुप्राप्ता यथा मत्स्या महार्णवे ।
ते संमत्य ततो देवा मदस्यास्य समीपगाः । अब्रुवन् सहिताः शक्रं प्रणम्यास्मै द्विजातये । ७१९
अश्विभ्यां सह सोमञ्च पिबाम विगतज्वराः । ततः स प्रणतः शक्रश्चकार च्यवनस्य तत् ।
च्यवनः कृतवानेतावश्विनौ सोमपायिनौ । ततः प्रत्याहरत् कर्म्म मदञ्च व्यभजन्मुनिः ।
अक्षेषु मृगयायाञ्च पाने स्त्रीषु च वीर्य्यवान् । एतैर्द्दोषैर्नरा राजन् क्षयं यान्ति न संशयः ।
तस्मादेतान्नरो नित्यं दूरतः परिवर्ज्जयेत् । एतत्ते च्यवनस्यापि कर्म्म राजन् प्रकीर्त्तितं ।
ब्रवीम्यहं ब्रूहि वा त्वं क्षत्रियं ब्राह्मणादरं । ७२५

इति श्रीमहाभारते अनुशासनपर्व्वणि आनुशासनिके पर्व्वणि पवनार्ज्जुनसंवादे षट्पञ्चाशदधिकशततोऽध्यायः ॥ १५६ ॥

॥ भीष्म उवाच ॥ तूष्णीमासीदर्ज्जुनस्तु पवनस्त्वब्रवीत् पुनः । शृणु मे ब्राह्मणेष्वेव मुख्यं कर्म्म जनाधिप ।
मदस्यास्यमनुप्राप्ता यदा सेन्द्रा दिवौकसः । तदैव च्यवनेनेह हृता तेषां वसुन्धरा ।
उभौ लोकौ हृतौ मत्वा ते देवा दुःखिता भृशं । शोकार्त्ताश्च महात्मानो ब्रह्माणं शरणं ययुः ।
॥ देवा ऊचुः ॥ मदास्यव्यतिसिक्तानामस्माकं लोकपूजित । च्यवनेन हृता भूमिः कपैश्चैव दिवं प्रभो ।
॥ ब्रह्मोवाच ॥ गच्छध्वं शरणं विप्रानाशु सेन्द्रा दिवौकसः । प्रसाद्य तानुभौ लोकाववाप्स्यथ यथा पुरा । ७२०
ते ययुः शरणं विप्रानूचुस्ते कान् जयामहे । इत्युक्तास्ते द्विजान् प्राहुर्ज्जयतेह कपानिति ।
भूगतान् हि विजेतारो वयमित्यब्रुवन् द्विजाः । ततः कर्म्म समारब्धं ब्राह्मणैः कपनाशनं ।
तच्छ्रुत्वा प्रेषितो दूतो ब्राह्मणेभ्यो धनीकपैः । भूगतान् ब्राह्मणानाह धनीकपवचो यथा ।
भवद्भिः सदृशाः सर्व्वे कपाः किमिह वर्त्तते । सर्व्वे वेदविदः प्राज्ञाः सर्व्वे च क्रतुयाजिनः ।
सर्व्वे सत्यव्रताश्चैव सर्व्वे तुल्या महर्षिभिः । श्रीश्चैव रमतेतेषु धारयन्ति श्रियञ्च ते । ७२१